

Poslání a cíl Technologické platformy strojírenská výrobní technika

Sdružení Technologická platforma strojírenská výrobní technika (TPSVT) bylo založeno v roce 2008 jako seskupení subjektů v oboru obráběcích a tvářecích strojů. Platformu tvoří výrobní podniky, výzkumné organizace a svazy, které dlouhodobě působí v oboru „Machine Tools“ v ČR.

Hlavním cílem platformy je přispívat k rozvoji a konkurenceschopnosti oboru „Machine Tools“ prostřednictvím podpory orientovaného oborového aplikovaného výzkumu.

Platforma je jediným a vrcholným uskupením v oboru, které formuluje dlouhodobou odbornou strategii výzkumu, z níž vychází následná implementace do konkrétní projektů VaV. Hlavní oblastí implementace oborové výzkumné strategie je v současnosti projekt Centrum kompetence Strojírenská výrobní technika, podporovaný TA ČR, který je zaměřený na řešení dlouhodobých klíčových témat výzkumu pro obor „Machine Tools“ v ČR. Dále je strategie výzkumu uplatňována při iniciaci jednotlivých dílčích výzkumných a vývojových projektů podniků a akademické sféry v ČR a při iniciaci mezinárodních výzkumných projektů.

Hlavní cíle Technologické platformy pro období do roku 2030

■ **Cíl 1. udržení a posílení konkurenceschopnosti průmyslové produkce oboru v měřítku Evropy i světa prostřednictvím výzkumu, vývoje a inovací;**

■ **Cíl 2. zvýšení intenzity společných výzkumných, vývojových a inovačních aktivit mezi oborovými podniky a výzkumnými organizacemi, které vedou k nové úspěšné produkci.**

Dílčí cíle a aktivity platformy

Dílčí cíle a aktivity platformy vycházejí z nutnosti spolupracovat na formulaci a rozšiřování strategie oborového výzkumu a jeho implementace jakož i nutnosti podporovat cesty ke zvýšení spolupráce podniků a výzkumné sféry, vedoucí k novým a inovovaným produktům. Mezi hlavní dílčí cíle a aktivity platformy patří tyto:

1. Spolupráce s Úřadem vlády ČR na formulaci a aktualizaci dokumentů Národní politika výzkumu, vývoje a inovací České republiky a Národní výzkumná a inovační strategie pro inteligentní specializaci České republiky RIS3. Spolupráce s Úřadem vlády na implementaci uvedených strategických dokumentů a na odstraňování překážek podpory aplikovaného výzkumu v ČR.
2. Spolupráce se Svazem průmyslu a dopravy ČR, Asociací výzkumných organizací a Technologickou agenturou ČR na identifikaci a odstraňování bariér v systému podpory aplikovaného výzkumu v ČR a prosazování strategických zájmů technických oborů a oboru strojírenské výrobní techniky.
3. Spolupráce s Evropskou technologickou platformou MANUFUTURE, odbornými komisemi CECIMO a dalšími mezinárodními

oborovými organizacemi s cílem prosazovat strategické odborné zájmy oborového průmyslu v ČR a iniciování mezinárodních projektů spolupráce, například v rámci programu HORIZONT 2020 nebo INTERREG. Činnost TPSVT historicky i svým posláním vychází z iniciativy Evropské komise týkající se činnosti technologických platform a je v souladu s programem Unie inovací v rámci strategie Evropa 2020.

4. Aktualizace strategických dokumentů SVA (Strategická výzkumná agenda oboru „Machine Tools“ pro ČR) a IAP (Implementační akční plán pro naplňování oborové strategie výzkumu). Aktualizace dokumentů je založena na analýzách konkurence, sledování nabídky na trhu v praxi a na sledování aktuálního stavu výzkumu ve světě. Vstupní analýzy konkurence a nabídky jsou významnou informací pro směřování výzkumu a identifikaci konkurenceschopných témat.
5. Technologický foresight je zaměřen na detailnější analýzu potřeb uživatelů OS a TS, ale i na analýzu potřeb a požadavků na konečné spotřební produkty. S ohledem na makrotrendy umožňuje foresight vypracovávat alternativní scénáře konkurenceschopné nabídky podniků TPSVT. Na základě technologického foresightu je možné přesněji identifikovat nejučinnější a nejperspektivnější témata výzkumu, vývoje a inovací.
6. Sdílení znalostí pro zlepšení inovačního prostředí a propagace odborné excelence

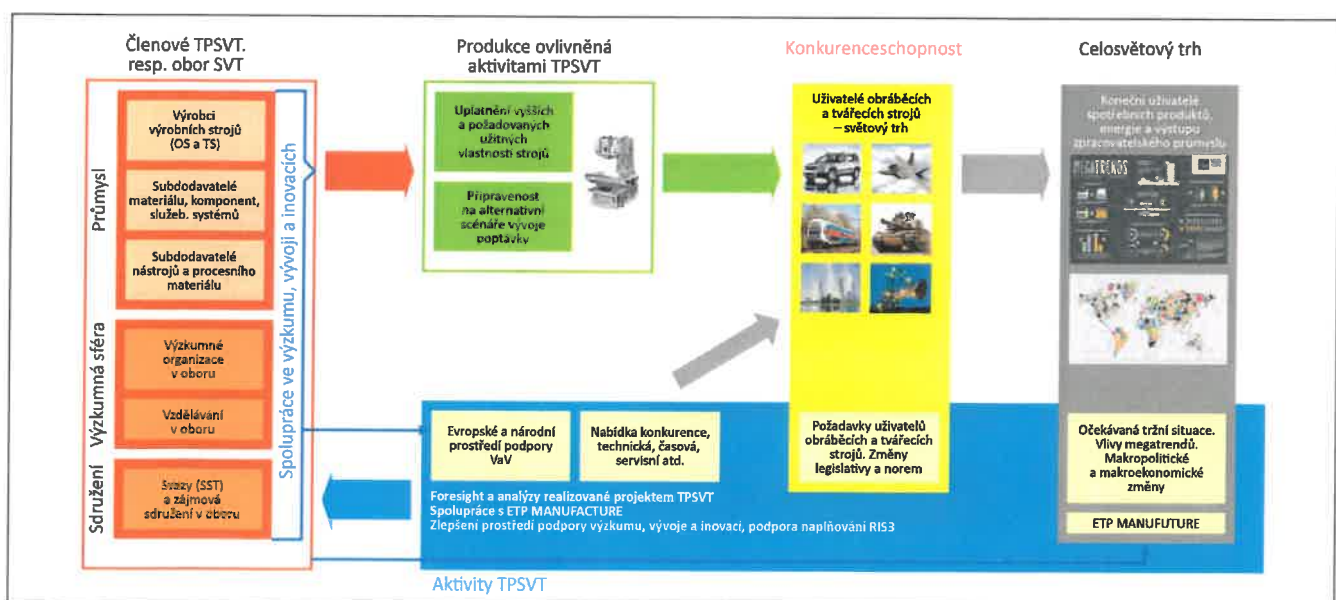

Schéma působnosti a aktivit TP SVT pro obor strojírenská výrobní technika

oboru. Prostřednictvím jednání, propagace, publikací a workshopů jsou sdíleny důležité informace z oblastí odborných trendů, technických a technologických novinek a také informace z prostředí podpory VaV. Partneři TPSVT jsou prezentováni s cílem hledat nové partnery pro spolupráci ve VaV a s cílem posilovat inovačních partnerství.

Historie TPSVT

Sdružení Technologická platforma strojírenská výrobní technika (TPSVT) bylo založeno v roce 2008 jako seskupení subjektů v oboru obráběcích a tvářecích strojů. Ve sdružení je 24 výrobních podniků, 4 oborové svazy a 3 výzkumná pracoviště vysokých technických škol. V průběhu posledních osmi let realizovalo sdružení TPSVT dva projekty v programu OPPI

a v současné době podalo projekt do výzvy OP PIK programu Technologické platformy. Činnost TPSVT byla Ministerstvem průmyslu a obchodu oceněna jako úspěšný projekt v rámci programu OPPI a konkrétní projekty aplikovaného výzkumu, iniciované TPSVT, byly dvakrát oceněny prestižní cenou Nejlepší spolupráce ve VaV mezi průmyslem a výzkumnou sférou.

Překážky lepší spolupráce firem a výzkumných organizací – nutnost naučit se spolupracovat v nových podmínkách EU legislativy a více využívat zapojení do evropských výzkumných programů

Modely spolupráce při výzkumu a vývoji mezi průmyslovým podnikem a výzkumnou organizací se v současnosti v České republice mění, především proto, že začíná být přísně uplatňována legislativa EU, zejména pravidla pro hospodářskou soutěž. Velký důraz je kladen na to, aby byla zajištěna rovná hospodářská soutěž pro všechny podniky. To má a bude mít výrazný vliv na dotovanou spolupráci ve VaV – tzv. kolaborativní výzkum.

Nový pohled na spolupráci průmyslu a výzkumných organizací ve vazbě na EU legislativu

Smlouva o fungování Evropské unie SOFEU definuje v Hlavě VII Pravidla pro hospodářskou soutěž. Velký důraz je kladen na to, aby byla zajištěna rovná hospodářská soutěž pro všechny podniky. Oddíl 2 „Státní podpory“ popisuje ve člancích 107, 108 a 109 (v dřívějším znění Smlouvy o ES to byly články 87 a 88) především

to, že státní podporu (dotaci) nelze udělovat voluntaristicky a je v principu zakázána až na některé přesně definované výjimky. Citujeme z článku 107: „1. Podpory poskytované v jakékoli formě státem nebo ze státních prostředků, které narušují nebo mohou narušit hospodářskou soutěž tím, že zvýhodňují určité podniky nebo určitá odvětví výroby, jsou, pokud ovlivňují obchod mezi členskými státy, neslučitelné s vnitřním trhem, nestanoví-li Smlouvy jinak.“

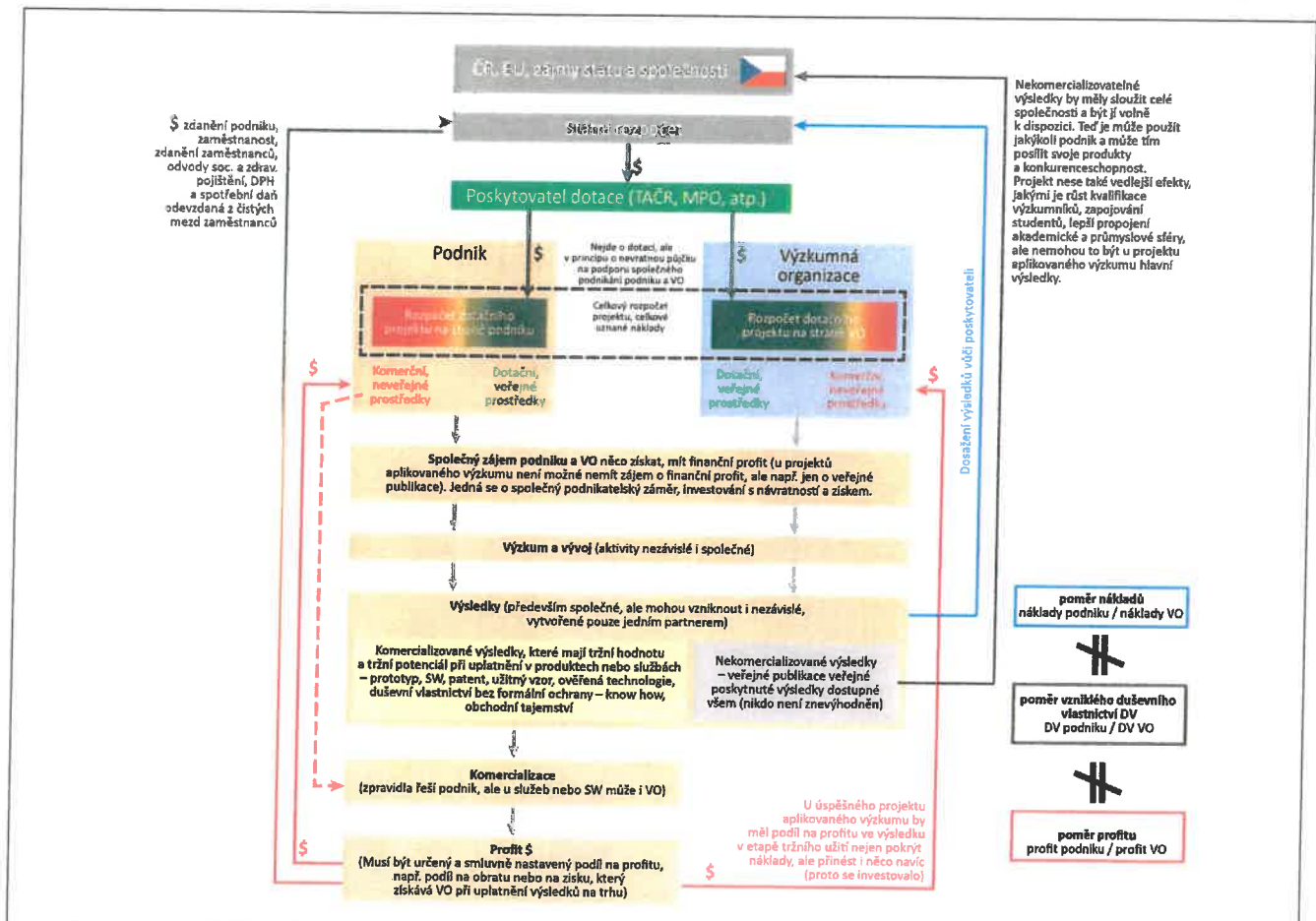

Schéma moderních projektů spolupráce podniků a výzkumných organizací s dotační podporou (tzv. kolaborativní výzkum) – Podnik a VO sledují společný cíl, část nákladů je hrazena z veřejných prostředků, pak ale musí mít VO podíl na profitu z výsledků a musí se chovat podnikatelsky – nesmí nevyužít možnosti hospodářského prospěchu.

Mezi výjimky, které povolují jistou státní podporu, patří ve vazbě na podporu výzkumu tyto: „3. Za slučitelné s vnitřním trhem mohou být považovány: c) podpory, které mají usnadnit rozvoj určitých hospodářských činností nebo hospodářských oblastí, pokud nemění podmínky obchodu v takové míře, jež by byla v rozporu se společným zájmem; e) jiné kategorie podpor, které určí Rada na návrh Komise rozhodnutím.“

Dokument nové blokované výjimky č. 651 / 2014 (dříve staré blokované výjimky č. 800/2008) upravuje výjimky, které jsou obecně možné ve vztahu ke smlouvě SOFEU, včetně výjimek pro podporu výzkumu a vývoje. Blokovaná výjimka však neřeší žádné podrobnosti, a proto existuje dokument Rámcem pro státní podporu výzkumu, vývoje a inovací 2014 / C 198 / 01 (dříve Rámcem společenství pro státní podporu výzkumu, vývoje a inovací 2006 / C 323 / 01), který se věnuje tématu „zakládání veřejné podpory“, respektive nepřímé státní podpoře podnikům (tj. Režim všech dřívějších grantů na podporu aplikovaného výzkumu v ČR).

Dostupný, konkrétně použitelný výklad těchto dokumentů EU je velmi omezený nebo žádný. České protředí VaV se výkladem postupně prokousává a výklady a aplikace na různých úrovních teprve hledá. Ze strany DG Competition, hlavní autority pro otázky narušování veřejné soutěže, nejsou k dispozici žádná konkrétní doporučení vhodná pro prostředí VVI v České republice. Nad tím, jak platnou legislativu konkrétně implementovat do smluv, metodik, předpisů a výzev, nyní přemýšlí většina poskytovatelů dotací a VO ve spolupráci s podniky s cílem minimalizovat rizika svého počínání s dotacemi na aplikovaný výzkum.

Ve stručnosti z uvedené legislativy plyne:

1. Smluvní výzkum nebo poskytování výzkumné služby (řešení VaV úkolu, který slouží podniku, sleduje cíl podniku) ze strany VO směrem k podniku není možné jakkoli doto-

vat z veřejných prostředků. VO musí poskytovat smluvní výzkum výhradně za tržních podmínek a tržně bez dotační podpory.

2. Kolaborativní výzkum a vývoj je pouze takový, kdy partneři projektu sledují společný cíl/společné cíle. Takový projekt může být dotován z veřejných prostředků, v České republice jde například o projekty programu TIP, TRIO MPO nebo ALFA, EPSILON, CK TAČR. Pak ale platí, že:

a) Výsledky musí vést k hospodářskému nebo nehošpodářskému (ale měřitelnému a finančně vyjádřitelnému) profitu/hodnotě pro podnik i pro VO. Smyslem projektu tedy musí být budoucí profit z výsledků aplikovaného VaV (nelze naplánovat jako výsledek například veřejnou publikaci).

b) Výsledky projektu musí být společné a musí dojít ke vzájemnému vyrovnání mezi partnery, aby tito mohli výsledky využívat. Je nutná práce s duševním vlastnictvím jako s hodnotou, která má svůj jasný finanční ekvivalent.

c) VO musí uvažovat a jednat „podnikatelsky“ a s péčí řádného hospodáře a nesmí svá práva na výsledcích (jejich podílu) tržně nevyužít. Pokud je tedy projekt úspěšný, řešitelé dospějí k výsledkům a ty mají tržní hodnotu, například ve formě chráněného nebo nechráněného duševního vlastnictví, které umožňuje komerční využití, pak jich část vlastní VO. Ta je musí za tržní hodnotu prodat nebo licencovat, a to buď podniku, se kterým projekt řešila, nebo jinému zájemci na trhu. VO musí usilovat o maximální hospodářský prospěch.

d) Podnik nesmí získat žádnou neoprávněnou výhodu tím, že by se k němu dostala veřejná podpora nepřímo, tedy tak, že získá například duševní vlastnictví vytvořené VO bez toho, že by si jej od VO odkoupil, licencoval, nebo se s VO jinak nefinančně vyrovnal. Přitom i nefinanční vyrovnání musí mít ekvivalent tržní ceny.

Nová pravidla EU si vynucují výraznou změnu myšlení a koncepce VaV projektů řešených ve spolupráci podniků a výzkumných organizací. Technologická platforma strojírenská výrobní technika proto poskytuje relevantní informace vázané na tyto změny a pomáhá svým členům řešit konkrétní problémy u konkrétních projektů a odstraňovat tak jednu z největších současných bariér spolupráce podniků a výzkumných organizací.

Zvýšený význam evropských výzkumných programů

Uvedené změny v aplikaci evropské legislativy vyvolávají oprávněný a smysluplný trend výraznějšího využívání evropských výzkumných programů pro podporu aplikovaného výzkumu. Tento trend vede k širšímu zapojování podniků do evropských VaV projektů, protože projekty národní vzhledem k uvedeným omezením ztratily část své atraktivity. Podniky začínají být otevřenější vůči tomu, zapojovat se do návrhů evropských projektů přicházejících přímo z Evropské komise, především do projektů H2020, kde panují poměrně jasná pravidla. Projekty jsou však odlišné od „tradičních“ národních grantů typu TIP, ALFA, atp. a jsou spíše vhodné pro velká témata. Vysokým stupněm vnitřní spolupráce mezi mnoha partnery, kde není možné řešit jen vlastní parciální zájmy, nutí výzvy v H2020 podniky k novému uvažování nad svými VaV aktivitami a plány v této oblasti. Pokud se chtějí stát součástí řešitelského konsorcia, musí přemýšlet o svých inovačních zájmech v širším kontextu. TPSVT vyzývá všechny oborové podniky a výzkumné organizace k širšímu zapojování do společných konsorciálních aktivit, které povedou k hledání vhodných témat VaV, jež by byly jednak akceptovatelné pro projekty H2020 (nebo jiné mezinárodní projekty), a současně i účelné a užitečné pro podniky oboru strojírenské výrobní techniky. TPSVT je k dispozici pro konzultace jakýchkoli souvisejících návrhů.

Výzva ke spolupráci na technologickém foresightu oboru strojírenská výrobní technika

Jedním z cílů TPSVT pro období do roku 2019 je zpracování oborového technologického foresightu. Technologický foresight TPSVT bude mít těžiště průzkumu v oblasti primárních uživatelů obráběcích a tvářecích strojů. Jedná se o hlavní spotřebitele strojírenské výrobní techniky. Vývoj a nabídka strojů a technologií oboru strojírenské výrobní techniky je primárně určována požadavky navazujících oborů.

Bude vytvořen dokument Technologický foresight pro obor strojírenská výrobní technika. Dokument bude mapovat relevantní vnější vlivy na trh obráběcích a tvářecích strojů, které vycházejí jak z vrstvy přímých uživatelů

těchto strojů a technologií (například požadavky na bezobslužnost a digitalizaci), tak z vrstvy koncových uživatelů spotřebních produktů a zpracovatelského průmyslu obecně (např. globální megatrend stárnutí obyvatelstva vytváří tlak na výrazně větší množství obráběcí biokompatibilních materiálů pro náhrady kloubů v lidském těle). Dále budou zpracovány nejvýznamnější alternativní scénáře zohledňující možné varianty vývoje celosvětového trhu a nakonec budou pro tyto scénáře identifikována nejperspektivnější odborná témata, jejichž řešení povede k udržení a zvýšení konkurenceschopnosti.

Kontakt pro zájemce o spolupráci s TPSVT a o spolupráci ve výzkumu, vývoji a inovacích

Ing. Oldřich Paclík, CSc.
Předseda Řídícího výboru
e-mail: paclik@sst.cz
tel.: 602 487 904
Ing. Jan Smolík, Ph.D.
Předseda Výkonného výboru
e-mail: j.smolik@rcmt.cvut.cz
tel.: 605 205 918

TPSVT hledá partnery, především podniky užívající OS a TS, kteří by se zapojili do analýzy potřeb přímých uživatelů strojírenské výrobní techniky. Podniky a organizace, které se zapojí do analýzy a průzkumu, získají přístup k výsledkům technologického foresightu. Zájemce žádáme, aby se obrátili na uvedené kontakty.